

Szindbád, a holdolajos képű temetői hajós

Szindbád száz év múltára állította be a régi temetőről ajándékba kapott, kriptabéli vén vekkert, amely megszólalásig hasonlított a hagyományos, csörgő ébresztőórákhoz, de nem az volt, hanem olyan szerkezet, amit szellemek húztak föl naponta leheletszerű suhanásukkal, amikor a kriptát meglátogatták, vagy valamilyen elintéznivalójuk akadt más kísértetekkel a sírkertben. Szindbád arra gondolt, hogy ha ő dönti el, mikor akar legközelebb föltámadni, és saját maga állítja be a szellemórát, akkor talán nem lesz kiszolgáltatva másnak, saját kezébe veheti a sorsát, s uralhatja az időt.

Az utóbbi hónapokban ugyanis egyre többször bolygatták meg túlvilági álmát, sorra-rendre támasztgatták föl mindenféle írók, akik feltűnést szerettek volna kelteni az irodalmi életben, vagy nagy elődek farvizén szerettek volna bevic-kélni az irodalmi panteonba. Különösen egyikük, bizonyos Szalai Gergő serénykedett leginkább a nyugalma megzavarásában, valamilyen ürüggyel a nyáron ötször-hatszor is feltámasztotta, mert valószínűleg túl sok Krúdy Gyulát olvasott, és neki is kedve szottyant groteszk kalandokba hajszolni a sokat próbált irodalmi alakot. Szalai történeteiben persze Szindbád mindig nőött, korhelykedett, olykor duhajkodott is, hol Óbudán, hol pedig a görögországi Szantorini szigetén.

Annyiszor támasztották föl, annyszor hegyezte a pennáját rajta ez a Szalai, hogy Szindbádnak megfordult a fejében, egyszer megszökik az egyik novellából, és beadványt nyújt be a Nemzeti Kegyeleti Bizottságnak, hogy törvényileg tiltassák el az írókat attól, hogy állandóan föltámasszák, hiszen mindenkinek alkotmányos joga, hogy holta után békében nyugodhasson. De aztán eszébe jutott, hogy nézne ki, ha egy múmia beállítana egy hivatalba, és bármivel is előhozakodna, úgyhogy inkább hagyta az egészszet a csudába.

Szindbádnak egy-egy életés, derekas, mulatós feltámadás után nehéz volt visszarázódnia az örökléthe, sokáig hánykolódott a koporsóban, amíg újra eljött érte az álom, majd a halál – vagy valami ahhoz hasonló. Először álmokképek vonultak el tudata vásznán, zajos, illatos képek, majd – ki tudja, mennyi idő múlva – mintha filmszakadás történt volna: semmit nem hallott, semmit nem látott, fekete, süket csend telepedett rá, mint néma, fekete varjú egy havas tájban álló korhadt fa ágára. Még félig tudatánál volt, amidőn ismét aszni kezdtek a feltámadás során részlegesen regenerálódott izmai, száradni a belső szervei, szikkadni a bőre.

Néha azonban a hajós, amikor senki se látta, csak az órát működtető szellemek, az álom és a halál mezsgyéjén gondolt egyet, és bármilyen gyöngye volt is,

magától kikélt a koporsójából, eligazgatta a szemfedőt, a selyempárnát, amelyre annak idején a fejét helyezték, de amely mostanra egy kissé megkopott és elkoszolódott, eligazgatta hát a fekhelyét, mintha ágyból kelt volna fel, a koporsó fedelét levette, s óvatosan letette a koporsó és a kripta fala közé, nehogy véletlenül nagy robajjal lezuhanjon... Szóval, azért hagyta nyitva a koporsót, hogy szellőzzön, amíg ő távol lesz, így ugyanis a poratkák nem tudnak szaporodni, és ritkábban kell kirázni a „koporsóneműt”. Kikélt, és a sírkövek között bóklászott a csillagporos vagy holdfényes éjszakában – természetesen csak éjjel hagyta el a kriptát –, és nyugtató füveket keresgélt. Egy pesti temető ugyan nem arborétum, de az eldugottabb zugaiban sokféle fület találni: Szindbád gondos keresgélés után lelt galagonyvirágot, szúrós gyöngyajakfüvet, orbáncfüvet, citromfüvet, szagosmügefüvet, árnikavirágot, komlót, szurokfüvet és borsmenta-füvet is. Mivel főzetet nem tudott belőlük készíteni, jobb híján rágicsálta őket, és sikerült is valamelyest csillapítania velük örök nyugalomra vágyó lelkének zaklatottságát, hogy aztán ismét megkísérelje az elszenderülést.

Előfordult az is, hogy sehogyan sem sikerült visszazöttyennie a halálba: ilyenkor beletörődött, hogy most egy kicsit „élni” kell, vagy legalábbis félholtként vegetálni reszkető, sorvadt, csupa ín lábakkal, reszketeg kezekkel, amelyeken át-szűrődött a holdfény, koponyára tapadt bőrrel, a szemgödrei mélyén megbúvó csúnya kis disznószemekkel. Ilyenkor Szindbád az arcán magas faktorszámú holdolajat kent szét, amit ugyancsak a saját maga gyűjtötte kutyatejből és beléndekfűből állított elő, s homlokára lazán föltolt holdszemüveggel kilépett a kripta nyikorgó, pókok védte ajtaján a hűs éjszakába. Roskatag térdekkal kószált a sírkövek közt, mint egy kísértet, és a legtöbbször éjjeli, csak holdfényre nyíló virágokat gyűjtögetett, amiket „hazavitt”, és a koporsója alá tett préselődni. Volt köztük bódító illatot árasztó estike meg több liliomféle, szemérmesen kitárulkozó virágkelyhek, mint az első udvarlóra váró leányok száz esztendeje, Szindbád hőskorában.

A holdszemüveget Szindbád teliholdnál engedte le a homlokáról, mert a napfény századrészét sugárzó telihold fénye is bántóan erős volt a vaksötéthez szokott szemének. Ilyenkor kedvtelve olvasgatta a régi sírkövek feliratait, és eltűnődött, mennyivel kellemesebb tevékenység ez, mint annak idején élőként rossz híreket olvasni az újságban. Szindbád mindig is a jó híreket szerette, és ilyeneket a temetőben sokat olvashatott. A temető kapujában máris volt egy „FELTÁMA-DUNK!”, bár ezt Szindbád nem olvasta, mert kívül sosem járt, csak élő korából emlékezett rá. A sírkerten kívülre sosem merészkedett, annyi büszkeség maradt a génjeiben gavallér korából, hogy csak divatosan és makulátlanul tiszta öltözetben szabad mutatkozni az emberek – kivált az asszonyszemélyek – előtt, márpedig ha egy élő véletlenül meglátná aszalódó testét a főúton, abból semmi jó nem származna. Az illető vagy megijedne tőle és elmenekülne, vagy gúnyolódna rajta – vagy ha történetesen rendőr szeme elé kerülne, nem szeretne neki magyarázkodni, hogy miért nincsen nála személyi igazolvány, és hogy miért fest úgy, mint egy múmia.

A sírfeliratok soha nem okoztak kellemetlen meglepetést. Szindbád életében sok évtizeden át tanult németül, azért ilyen sokáig, mert hol abbahagyta, hol új-

rakezdte, s így igencsak elhúzódott a dolog. Sokszor nyilatkozott úgy a barátainak, hogy „csak akkor halhatok meg, ha már nagyon jól tudok németül”, de bizony halálakor nem tudott még olyan jól, mint tervezte, viszont itt folytathatta tanulmányait, mert a sváb családok fekete márvány sírkövein sokszor találkozott az „Itt nyugszik...” formula német megfelelőjével, a „Hier liegt...”-tel. Ezek a német stúdiomok nem voltak túlságosan változatosak, de Szindbád inkább örült ennek, hiszen tudta, hogy az ismétlés a tudás anyja. Akadt egy sírkő – egy régi hugenotta család csontjait rejtette –, amelyen francia szöveget is olvashatott: „Ci gît...” Szindbád franciául is tanult, az édesapja iránti tiszteletből, mert atyja-ura franciatanár volt. Szindbád mindig is szerette a „háztetős” ékezetet, és irigyelte a franciákat, hogy az ő írásmódjukban ilyen elegáns ékezetek is vannak, viszont a németekkel és osztrákokkal érzett sorsközösséget, mert ők viszont ugyanúgy írják az „ü” meg „ö” betűt, mint mi. Tehát: csak semmi meglepetés, Szindbád nyugalmat akart. Egy nyugodt, komoly ember az életben is az örök dolgoknak él, mint például a szerelemnek és az igazság szenvedélyes keresésének a boritalban, azokban leli gyönyörűségét, nem pedig az átmenetiségben. De az élet már csak olyan, hogy a nyugalmat, biztonságot sosem találta meg benne Szindbád, mert adót mindig kellett fizetni, nem is keveset, sőt, egyre emelkedő mértékűt, miközben a hajós jövedelme nem emelkedett ezzel arányosan, számlákat mindig kellett fizetni, a pénzt ezekre mindig elő kellett volna teremteni, márpedig ez Szindbádnak mint szemlélődő, élveteg embernek, lézengő ritternek sosem volt ínyére. Itt, a temetőben legalább a holtakat nem adóztatták, nem zaklatták őket adóellenőrök, végrehajtók, nem zaklatták fenyegető hírekkel, a folyton nyüzsgőlődő élők nem fárasztották piszlicsaré ügyeikkel, szalmaláng-lelkesedésükkel. Mennyivel szebb és igazabb a feltámadás ígérete az élők hiú reményeinél...

Szindbád persze nem az olyan feltámadásra gondolt, mint amikor írói erőszak rángatja ki a koporsójából, hanem az igazira.

Éppen ezért az árnyas tölgyfák között álló ravatalozóból, amit egy verőfényes őszi napon nyitva felejtettek, éjszaka ellopott egy vaskos bibliát. Mivel Szindbád éppoly gyöngye volt, mint egykor a nők iránti ragaszkodása, nem bírta volna kézben vinni a kötetet, ehelyett egy talált zsineggel átkötötte a bibliát, és kétrét görnyedve a földön húzta a kriptáig. Így is teljesen kimerítette a művelet; a könyv meglehetősen koszos lett, világosbarna műbőr borítója összevissza karcolódott, de legalább nem lett sáros, mert rég nem esett az eső. Szindbád a megerőltetés-től holtfáradtan zuhant koporsójába, még a legelemibb óvintézkedésekre sem teltett erejéből: a koporsó fedelét sem húzta magára! Ha másnap történetesen temetés lett volna a kriptában, botrányos látvány fogadta volna a gyászolókat. De nem volt temetés már évtizedek óta, mert a kriptában minden hely foglalt volt, és látogatók sem jöttek soha, hiszen Szindbád rokonainak minden leszámazottja is már rég a föld alatt nyugodott.

Aztán amikor – ki tudja, mennyi idő múlva – Szindbád ismét felserkent, az egyik szomszéd koporsóból kiborította a benne fekvő csontvázat, alighanem valamelyik távoli, ismeretlen őst, és a faszerkezetet fölállította az ajtó mellé olvasóállványnak. (A szúk annyira szétrágták, hogy szinte légiesen könnyűvé vált a hosszú évszázadok alatt.) Most már csak azt kellett megoldania, hogy a biblia

fölkerüljön a tetejére. Szindbádnak nem volt ereje föltenni, úgyhogy megkérte barátait, a pókokat, fonjanak olyan erős fonalat, amelyre rákötve – saját porhüvelyét ellensúlyként használva – kiszemelt helyére emelheti a súlyos tárgyat. A felkért pókok két hét alatt elkészítették a fonalat, s a következő lépés az volt, hogy a végtelenül könnyű, de rendkívül erős fonalat valaki átfűzze a kripta mennyezetéről lógó kampón, amelyre annak idején a sírbolt építői a petróleumlámpát akasztották. Ebben a munkában az órafelhúzó szellemek siettek Szindbád segítségére.

Volt egy pillanat, amikor úgy tűnt, hogy a hajós könnyebbnek találta a bibliánál, de aztán elbillent a láthatatlan mérleg nyelve, és a szellemek, valamint egy heves szélroham, amely a félig nyitva felejtett ajtón zúdult be, együttes erővel a helyére taszították a könyvek könyvét. Hátravolt még a feladat, hogy Szindbád kinyissa a vaskos bibliát, hogy olvashasson is belőle. A sors, a szerencse vagy a Jóisten Szindbád kezére játszott, mert a könyvnek a hátsó borítója került fölfelé, tehát a rövidebb, újszövetségi rész tanulmányozásához csupán ezt a borítót kellett kihajtania. Szindbád amúgy is csak az újszövetségi ígére vágyott, a szeretet örömhíreire, az Ószövetség haragvó Istenének nyugtalanító hírei nem érdekelték. Szindbád minden erejét megfeszítve, két karral nagy nehezen kihajtotta a borítót, s innentől fogva a Szentlélekre bízta magát: hagyta, hogy a szél lapozzon a könyv leheletvékony lapjai között. Úgy vélekedett ugyanis, hogy ha a Szentlélek látogat be a kriptába szél formájában, akkor a megfelelő, éppen aktuális evangéliumi részeknél és verseknél fog kinyílni a Szentírás. (Bár élt a gyanúperrel, hogy nem minden szélben a Szentlélek lakozik, sőt, a szelek többségét eredendően gonosznak tartotta...)

„A bűn zsoldja a halál...” Ehhez az ígéhez még nem a szél segítségével jutott hozzá Szindbád, hanem akkor, amidőn először felütötte a bibliát. E szöveg olvastán mély szomorúság fogta el. Tudta, hogy bűnt követett el, amikor ellopta a könyvet, pedig lelke mélyén mindig is azt vallotta, hogy úgy kellene élnünk, hogy minden cselekedetünk zsinórmértékül szolgálhasson a világnak. Lelkifurdalását csupán az enyhítette valamelyest, hogy csókot és könyvet lopni nem bűn, némi vigaszt pedig a mondat másik fele nyújtott neki: „...Isten kegyelme azonban az örök élet Jézus Krisztusban, a mi Urunkban.”

Ez a jó hír azonban kevés volt Szindbádnak; ettől fogva vezeklésképpen az éjjeli virágtolvajokat és sírrongálókat riasztgatta a temetőben: amikor megpillantották múmiaszerűen összeaszott alakját, a hang nélküli sikolyra tátott száját, hatalmas szemgödrét, amelynek mélyén fenyegetően fehérlettek a töpörödött, gonosz szemgolyók a hold vagy a mosléksárga utcai lámpák fényében, szóval amikor meglátták e kísértetet, a szerencsésebbek holtra váltan eliszkoltak a helyszínről, a szerencsétlenebbek pedig szívinfarktust kaptak az ijedelemtől.

Szindbád persze nem volna Szindbád, ha nem udvarolgatna holta után is. Nemcsak gyógyfüveket, nemcsak virágokat gyűjtött kószálásai során, nemcsak bűneit vezekelte le a bűnözők távol tartásával, hanem nőket is hajkurászott. Ódöngött, mint a tétova novemberi szél, be-bekukkantott más kriptákba, és kihallgatta a holtak álmait, főleg a nőkéit. Ha valamelyik asszony arról álmodott,

hogy mennyire szeretne újra élni, Szindbád erőt vett magán, és kiborította koporsójából a halottat. Ha szerencséje volt, az áldozat sokkot kapott a durva művelet hatására, és felriadt öröknek hitt álmából. Szindbádra nézett csodálkozva, aki azonnal tenni kezdte a szépet: „Kegyednek gyönyörű fehér a bőre, mint a tej, orcája pedig akár a piros rózsza...” Ilyenkor meg-megremegett a sírbolt teteje, mintha földrengés támadt volna, és egy kevés vakolat Szindbád fejére hullott. „Ugyan, hagyjon már, Szindbád, ugyanúgy hazudik, mintha még élne... Mostanra már igazán benőhetett volna a feje lágya...” – válaszolta szavak nélkül a kiválasztott, de látszott fejtartásán, hogy örül a síron túli kalandnak. Aztán az asszonyból hangtalanul ömleni kezdett a szó, és Szindbád hagyta beszélni, mert tudta, hogy a nőket hagyni kell beszélni, hadd beszéljenek a kis semmiségekről, amelyek betöltik az álmaikat, mert ha hagyjuk őket beszélni, nyert ügyünk van. Egy idő után persze Szindbád mégiscsak elunta a vég nélküli locsogást, és közelebb lépve a nőhöz ekképp kérte egy kis szerelmeskedésre: „Lenne egy javaslatom, asszonyom: zörgessük össze a csontjainkat!” „Jaj, Szindbád, ne izetlenkedjen! – ripakodott rá a halott nő. – Mit képzelsz, szajha vagyok én?” Pedig másra se vágyott jobban, mint hogy egy snájdig csontváz jól megropogtassa.

Ahogy Szindbád ott állt hosszú percekig, és meredten bámulta a nőt, nemsokára azt vette észre, hogy nem lát semmit, csak szürkéséget. Nem csoda, hisz jóval naplemente után merészkedett hódításaira, leginkább ködös napokon, és a félig nyitva felejtett ajtajú kriptákban sűrű homály borongott. Szindbád ilyenkor eltűnődött, hogy jelenést látott-e, vagy valóban megtörtént az iménti eset. Az ilyen csöndes helyeken, mint a temető, az embernek van ideje gondolkodni, elmélkedni... Szindbád is sokat merengett a fény mibenlétén, és rájött például arra az érdekes dologra – mivel nagyon sokat nézte a homályt, hiszen ez volt a közeg, amiben létezett –, tehát rájött, hogy a homály, a szürkület, ha valaki jól megfigyeli, nem egynemű szürkéséget jelent, hanem szürke alapon világosabb fénypontok összerendezetlen, folyamatosan változó halmazát.

Lassacskán a nők is szürke alapon világosabb fénypontok összerendezetlen, folyamatosan változó halmazáivá váltak. Szindbád ilyenkor leporolta fejéről a porszerű vakolatot, sarkon fordult, és elhagyta a sírboltot.

Más kalandjai is akadtak, olyanok, amelyeket akár izgalmasnak is nevezhetnénk, mindenesetre valóságosabbak voltak, mint a tünékeny hódítások. Szindbád kriptája egy barátságosan lejtő lanka közepe táján helyezkedett el. (A temető legmagasabb pontján a ravatalozó puritán épülete magasodott.) Az utóbbi években megsokasodtak az özönvízszerű felhőszakadások. Ilyenkor fél méter mély szutykos lé hömpölygött az alacsonyabban fekvő részek, az urnatemető felé, ahol egész tó képződött. Szindbádban ilyenkor feltámadt ősrégi hajósztöne, és a kriptájába sunyi ebként beóllalkodó vízre leeresztette koporsóját, mint holmi csónakot, és kievickélt a sírboltból egy kis vadvízi túrára. Evező gyanánt az olvasóállványnak használt koporsó fedelének egy jobb állapotban maradt darabja szolgált, Szindbád ezt forgatta olyan ügyesen, mint középkori vitéz a pallost, ezzel igyekezett elkerülni az ütközéseket a sírkövekkel. Koporsója amúgy sem volt valami biztos alkotmány, ha nekiütözik egy márványtáblának, ízzéporrá zúzódik. Ekkor – de csak ekkor! – Szindbád karjaiba hihetetlen erő költő-

zött, olybá tűnt, hogy legrégebb, legigazibb énjének ideiglenes föltámadása porhüvelyét csodálatos pezsgéssel tölti el.

Amikor leért a „tóhoz”, Szindbád kikászálódott lélekvesztőjéből a derékig érő vízbe, és kezdte visszahúzni csónakját a kriptához a habok hátán. Visszafelé rohamosan hanyatlott a hajós ereje, s „hazaérve”, a sírboltban valósággal beleroskadt a koporsóba – úgy lógott ott néha, mint a kihúzott vízihulla a mentőcsónak oldalán. Az is előfordult azonban, hogy az ár, amilyen hirtelen jött, éppoly hirtelen el is vonult, mintha valahol megnyílt volna a föld gyomra, hogy eltüntesse a tengernyi vizet. Szindbád ilyenkor nem vállalkozhatott arra, hogy visszavonszolja a messzi kriptába a megfeneklett koporsót: kóbor macskákat és ázott bundájú kutyákat verbuvált, befogta őket a koporsó elé a zsebeiben őrzött madzagokkal, és velük húzatta haza a sárban.

A sírbolt nyirkos hűvösében barátságos legyintéssel szélnek eresztette az állatokat, majd megnézte, hol állapotodott meg a biblia, hova lapozott a szél, míg ő távol volt. „Én vagyok az út, az igazság és az élet...” – olvasta legutóbb a vigasztaló sorokat, és lélekben nagyot sóhajtván arra gondolt: „Én meg holtfáradt vagyok.”

Aztán lefeküdt pihenni – tán meghalni is –, és elmerengett a szerencse forgandóságán, az élet és halál örök körforgásán, meg azon, hogy fel kellene már rázni a feje alatt a selyempárnát, ha legközelebb fölserken álmából, hogy kényelmesebb fekvés essék rajta.

Ámen.